

TÜRKİYE’DE “YÖNETİM VE ORGANİZASYON” BİLİM DALINDA ÜRETİLEN LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARINDA SÜREGELEN METODOLOJİK BİR HATA: “UYGULAMA - ARAŞTIRMA AYRIMININ” YAPILAMAMASI

M. Volkan TÜRKER*

Özet

Türkiye’de, “Yönetim ve Organizasyon” bilim dalı alanında kaleme alınan çok sayıda yüksek lisans ve doktora tez çalışmasında yer alan görgül araştırmaların “uygulama” nitelemesi ile okuyucuya sunulduğu görülmektedir. Bu çalışma ile “uygulama” ve “araştırma” ayrımı net bir biçimde ortaya konmaya çalışılmış ve söz konusu bilim dalı alanında “uygulama” nitelemesinin doğru kullanılıp kullanılmadığı araştırılmıştır.

***Anahtar Kelimeler:** Yönetim ve Organizasyon lisans üstü tezleri, uygulama, görgül araştırma, metodoloji.*

A METHODOLOGICAL MISTAKE IN MASTER’S AND DOCTORAL THESES WRITTEN IN SUB-DEPARTMENT OF MANAGEMENT AND ORGANIZATION IN TURKEY: FALSE DISTINCTION BETWEEN “APPLICATION” AND “RESEARCH” CONCEPTS

Abstract

A large number of master's and doctoral thesis which contains empirical research and written in the sub-department of "Management and Organization" presented as an "application" to the readers in Turkey. The main objectives of this research is to set the differences between “application” and “research” concepts and to discuss the wrong usage of “application” term.

***Keywords:** Master's and doctoral thesis in Management and Organization sub-department, application, empirical research, methodology.*

* Öğr. Gör. Dr., Marmara Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, vturker@marmara.edu.tr

1. Giriş

Ülkemizde faaliyet gösteren yüksek öğretim kurumlarında yürütülmekte olan lisansüstü tez çalışmaları incelendiğinde bu çalışmaların önemli bir çoğunluğunda kuramsal bilgi içeren bölümlerin ardından tez çalışması kapsamında yapılan görgül araştırmaların bulgularını ve yorumlamaları içeren bölümlerin yer aldığı görülmektedir. Bununla birlikte söz konusu bölümlere bazı çalışmalarda “uygulama” nitelemesi yapıldığı dikkati çekmektedir. Bu hususta, önceden yapılmış benzeri gözlemlerden anlaşıldığı kadarıyla söz konusu nitelemenin kullanımı onyıllardır süregelmektedir.

Tez yazımının en temel kurallarından bir tanesi bilindiği gibi, tez kapağında yer alan başlığın kapsamı ile tez içeriğinin kapsamının aynı olması zorunluluğudur. Bu çalışmada üzerinde durulan sorun; daha önce yapılan çalışmalarda hatalı kullanımı tespit edilmiş ve ortaya konmuş bulunan “uygulama” nitelemesinin günümüz yönetim ve organizasyon yazınında hala doğru amaç ve kapsamla kullanılmadığı düşüncesidir.

Çalışma kapsamında, “uygulama” nitelemesinin doğru kullanım biçiminin ne olması gerektiği ve yanlış kullanımının olası nedenleri irdelenecek, 2011 yılı itibarıyla ülkemizde Yönetim ve Organizasyon bilim dalında yazılan tezlerde bu hatalı kullanıma ilişkin kısa bir durum değerlendirmesi yapılacaktır.

2. Uygulama ve Araştırma Nitelemeleri Arasındaki Ayrım

Türk Dil Kurumunun güncel Türkçe sözlüğünde, “uygulama” teriminin karşılığı olarak; “*Kuramsal bir bilgiyi, ilkeyi, düşüncüyü herhangi bir alanda hayata tatbik etme*” ifadesi yer almaktadır. Bunun yanında “araştırma” terimi için ise; “*Bilim ve sanatla ilgili olarak yapılan yöntemli çalışma, araştırı*” ifadesi yer almaktadır.¹ Bu anlam karşılıkları göstermektedir ki, söz konusu iki terimin birbirleri ile eş anlamda kullanılması uygun değildir. Bu iki terimin arasındaki en önemli fark; “uygulama”da “bir bilginin veya kuramın belirli bir alanda (sektör/örgüt/birey) tatbik edilmesi” fiilinin yer almasına karşın “araştırma”da böyle bir fiilin yer almamasıdır. “Araştırma” kapsamında çoğu zaman tatbik edilen şey, bilginin veya kuramın kendisi değil, o bilgiyi veya kuramı belirli varsayımlar altında sınanan bir gözlem veya deneydir. Dolayısıyla yazarın gerçekleştirdiği gözleme veya deneye dayalı bilimsel araştırma bir “uygulama” olarak değerlendirilemez.²

Bu ayrımın net bir biçimde yapılamamasının nedenleri şunlar olabilir;

İlk olarak, doktora veya yüksek lisans adayının, kendi alanında önceden yapılmış tez çalışmalarını örnek alarak hareket etmesi ve başlık seçimlerinde önceki hataları tekrar etmesi öne sürülebilir.³

¹ ____, <http://www.tdk.gov.tr>, Son erişim 27 Eylül 2011.

² Behlül Üsdiken, “Adın Bir Önemi Var mı? Türkiye’de Yönetimle İlgili Görgül Çalışmalar için ‘Uygulama’ Nitelemesi”, **12. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı**, Uludağ Üniversitesi, 2004, s.296.

³ Şükrü Özen, “Türkiye’deki Örgütler/Yönetim Araştırmalarında Törensiz Görgülcülük Sorunu”, **Yönetim Araştırmaları Dergisi**, Cilt-2, Sayı-2, 2002, s.190.

İkinci bir neden olarak, Türkiye’de yönetim ve organizasyon yazınında egemenliğini uzun yıllardır sürdürdüğü öne sürülen ve Özen tarafından “törenselleşmiş görgülcülük” olarak adlandırılan geleneksel anlayışın hem tez yazarlarını hem de danışmanları etkilemesi söz konusu olabilir.⁴

Üçüncü bir neden de, görgül araştırmalarda sıklıkla kullanılan ve bir nicel veri toplama yöntemi olan anket yönteminin, yüksek lisans veya doktora tez öğrencileri tarafından yanlış ifade edilmesidir. Şöyle ki; araştırmacı kuramsal çalışmalarını tamamlayıp, belirli varsayımlar ışığında öne sürdüğü hipotezlerini sınamak için anket yöntemini tercih ettiğinde, hazırladığı (veya hali hazırda var olan) anketi araştırmasının hedef aldığı evren/örneklem dâhilinde “uygulamaktadır”. Burada uygulanan bir bilgi veya kuram değil, anketin kendisidir. Oysaki “uygulama” terimi daha önce açıklandığı gibi “bir bilginin veya kuramın belirli bir alanda (sektör/örgüt/birey) tatbik edilmesi” anlamını taşımaktadır. Dolayısıyla “anket uygulaması” araştırmacının tamamına mal edilebilecek bir nitelendirme olarak görülemez.

Söz konusu anlam karmaşasını açıklayıcısı önemli bir unsur da; araştırmacının yürütüldüğü zaman aralığıdır.⁵ Bu açıdan bakıldığında araştırmacının önünde üç farklı alternatif bulunmaktadır. Anlık, kesit alan araştırmalar, boylamsal (tekrarlanan) araştırmalar ve süreç araştırmaları.⁶

Anlık, kesit alan araştırmalar, fotoğraf çekmeye benzetilebilir.⁷ Araştırma verisi, bir kez (çoğu zaman anket yöntemi ile) toplanır. Elbette bu yöntem bir günde tamamlanmayacak muhtemelen birkaç güne veya haftaya yayılan bir anket dağıtma ve toplama sürecini kapsayacaktır. Ancak bu kısa süreç toplanan verinin anlık (bir kez toplanma) niteliğini değiştirmeyecektir.

Boylamsal araştırmalar, anlık veri toplamanın yeterli olmadığı, araştırma değişkenleri üzerinde zaman içinde yaşanan olası değişimlerin gözlemlendiği araştırmalardır. Aynı şeyin farklı zamanlarda çekilen iki fotoğrafı arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri görmeye benzetilebilir. Örneğin; bir işletmenin yönetim yapısında yaşanan değişimin çalışanların davranışlarına nasıl yansıtıldığının araştırılması isteniyorsa, söz konusu yapısal değişim gerçekleşmeden önce yapılan bir anket (anlık veri toplama) çalışması ile söz konusu yapısal değişim gerçekleştikten belli bir süre sonra aynı örnek üzerinde aynı anket çalışmasının tekrarlanması ve bu iki anketten elde edilen bulguların karşılaştırılması tipik bir boylamsal çalışmadır.

Süreç tarayan araştırmalar ise bir film çekimine benzetilebilir. Boylamsal araştırmalar, belirli süre aralığıyla yapılan iki veya daha fazla anlık veri toplamanın kıyaslanmasıyla, süreç tarama; belirli değişkenlerin değişimini sürekli olarak izlemeyi ifade eder.

⁴ Özen, a.g.m., ss.189-193.

⁵ Uma Sekaran, **Research Methods for Business**. John Wiley & Sons, 1992, s.109.

⁶ Şadi Can Saruhan – Ata Özdemirci, **Bilim, Felsefe ve Metodoloji**, Beta Yayınları, 2. Baskı, 2011, s.151.

⁷ Remzi Altunışık ve diğerleri, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**, Sakarya Yayıncılık, 5. Baskı, 2007, s.60.

Bir yüksek lisans veya doktora tez çalışmasında yürütülen araştırmanın, “uygulama” sayılabilmesi için en azından boylamsal veya süreç tarama niteliğine sahip olması gerekmektedir. Zira anlık, kesit alan bir araştırma ile bir kuramın belirli bir alanda tatbiki sonucunda ne gibi değişimlerin oluştuğunu tespit etmek olanaksızdır. İronik olarak, aşağıda detaylı bir şekilde incelenmiş olan ve “uygulama” nitelemesi içeren tezler, anlık kesit alım araştırmaları içermektedir.

Boylamsal ve süreç tarama araştırmalarının ihtiyaç duyacağı (altı ay, bir sene, vb.) uzun inceleme, bekleme ve tekrar inceleme süreleri göz önüne alındığında tipik bir lisansüstü tez çalışması süresi içinde tamamlanmasının zor olduğu düşünülebilir. Ancak bu durum anlık kesit alım araştırmalarında kullanılan “uygulama” nitelemesini haklı duruma getirmeyecektir.

3. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Bu çalışma kapsamında; -önceki yıllarda yayımlanan ve yukarıda alıntı yapılan- “Ulusal Yönetim ve Organizasyon” kongresinde bir tebliğ sunumu⁸ ile vurgulanan, bir bilimsel makaleye⁹ konu olan ve bu nedenle ortadan kalkması veya en azından azalması beklenen söz konusu yanlış kullanımın günümüzde ortadan kalkıp kalkmadığının tespitine yönelik bir araştırma yapılmıştır.

Araştırmada, 2011 yılı içerisinde tamamlanıp, yayımlandığı üniversite tarafından onaylanan ve Yüksek Öğretim Kurulu’nun (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanına girmiş bulunan, “İşletme” anabilim dalında, “Yönetim ve Organizasyon” bilim dalında, Türkçe yazım dilinde yazılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin tamamı incelenmiştir. Söz konusu veri tabanına en son erişim tarihi, “20 Aralık 2011” olup, bu tarihten sonra tamamlanan veya yayımlanan tezler bu araştırma kapsamına dâhil edilmemiştir. Söz konusu lisansüstü tezlerin toplam sayısı 51 olup, bunlardan dokuz tanesi doktora, 42 tanesi ise yüksek lisans tezidir. Bu tezlerin başlıkları aşağıda Tablo-1’de sunulmuştur. Söz konusu tezlerin yazar ve danışman isimleri ile üniversite bilgileri, kişisel eleştiri yapmaktan kaçınma doğrultusunda bu tabloya yansıtılmamıştır.

Araştırma, ilgili alanda 2011 yılında onaylanmış tüm tezleri içermesi bakımında nicel özellik taşıyor gibi görünse dahi, istatistiksel genelleme kaygısından uzak olarak, sorunun ne kadar yaygın olduğundan daha çok neden ve nasıl oluştuğuna cevap arayan bir nitelikte olduğu için daha çok nitel özellik taşımakta olduğu belirtilebilir. Bu doğrultuda araştırmaya konu olan tez çalışmaları içerik analizine tabii tutulmuştur.

⁸ Üsdiken, a.g.k.

⁹ Özen, a.g.m.

Tablo-1. 2011 yılı içerisinde tamamlanıp, yayımlandığı üniversite tarafından onaylanan ve Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) Ulusal Tez Merkezi adlı veri tabanına girmiş bulunan, "Yönetim ve Organizasyon" bilim dalında, Türkçe yazım dilinde yazılmış yüksek lisans ve doktora tezleri (abecesel sırada sunulmaktadır)

Sıra No	Tezin Türü	Tezin Başlığı
1	Doktora	Aile işletmelerinde nesiller arası yönetici değerlerindeki değişim ve bu değişimin nedenleri üzerine bir araştırma: Güney Marmara bölgesi örneği [The research on changing managerial values and their reasons between generations in family businesses: The case of South Marmara region]
2	Doktora	Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Mühendislik-Mimarlık Fakültesi örgütsel kimliklerinin Fenomenografik durum çalışmalarıyla analizi [Analysis of the organizational identities of anadolu university's faculty of economics and administrative sciences and faculty of engineering and architecture by conducting phenomenographic case studies]
3	Doktora	Çalışan sağlığını geliştirici hizmetlerin çalışan sağlığına etkilerinin değerlendirilmesi ve bilişim sektörüne yönelik bir uygulama [The assessment of the effects of employee health promotion services on the employee health and a research in internet technology sector]
4	Doktora	Çokuluslu proje ekiplerinde kültürlerarası farklılıkların yönetimi ve Marmaray Projesi örneği [Cross-cultural diversity management in multinational project teams and Marmaray Project case]
5	Doktora	Duygu etkileşiminin liderlik tarzına etkileri [The effects of interaction of emotion on the leadership style]
6	Doktora	Fordizmden postfordizme geçiş sürecinde ortam koşulları ve dış kaynaklardan yararlanma uygulamasına etkileri: Türkiye'de DKY uygulamasına geçiş süreci üzerine beyaz eşya sanayinde bir araştırma [Environmental conditions during the phase of transition from fordism to postfordism and its effect on outsourcing: The case of white goods industry's transition to outsourcing in Turkey]
7	Doktora	Kurumsal itibarı sağlamada kurumsal yönetimin etkisi ve Türkiye uygulaması [Building corporate reputation through corporate governance: Türkiye research]
8	Doktora	Psikolojik kontratın örgütsel sapma üzerindeki etkisinde kişilik özelliklerinin rolü ve bir araştırma [The role of personality on the relationship between psychological contracts and organizational deviance and a research]
9	Doktora	Türk döküm firmaları ve yabancı partnerleri arasındaki ortak girişim ve satın alma nedenleri: Kaynak Bağımlılığı Teorisi ve rakip görüşler çerçevesinde bir değerlendirme [Motives for joint ventures and acquisitions between turkish casting industry firms]

		and their foreign partners: An evaluation from the perspective of Resource Dependence Theory and competing views]
10	Yüksek Lisans	2008 kriziyle başlayan süreçte işletmelerde kriz yönetimi ve kriz ile risk ilişkisi: Bir seramik işletmesinde uygulama [Crisis management in companies and relationship between crisis and risk during the period beginning with the 2008 crisis: An application in a ceramic company]
11	Yüksek Lisans	Aile işletmelerindeki yönetim devrinde kadınların üst düzey pozisyonlarda sınırlı yer alması üzerine bir araştırma [A research about the limitations regarding the managerial takeover of women positions in family companies]
12	Yüksek Lisans	Bilecik seramik sektörünün elmas modeli ile rekabet analizi [Diamond model of competitive analysis of the ceramic industry with Bilecik]
13	Yüksek Lisans	Çalışanların insan kaynakları yönetimi uygulamalarına ilişkin adalet algısının rol performansı ve ekstra rol performansı üzerindeki etkileri [Effects of employees' perception of justice related to human resources management practices on role performance and extra role performance]
14	Yüksek Lisans	Çalışanların kurumsal sosyal sorumluluk algılarının örgütsel bağlılıkları üzerine etkisi: Karşılaştırmalı bir araştırma [The impact of employee perception of corporate social responsibility on organizational commitment: A comparative research]
15	Yüksek Lisans	Çalışanların liderlik tiplerine ilişkin algılamaları ile motivasyon ilişkisi: Özel sektör ve kamu sektörü çalışanları üzerine bir alan araştırması [The relationship between employee perception to leadership styles and motivation: A research over private and public sector employees]
16	Yüksek Lisans	Dikey bütünleşme uygulamalarının örgütsel performans üzerine etkileri ve tekstil sektörü üzerine bir araştırma [The effects of vertical integration practices on organizational performance: A study on textile sector]
17	Yüksek Lisans	Durumsallık yaklaşımı çerçevesinde organizasyonel konumlandırması: Türk lojistik sektörüne yönelik bir uygulama [Contingency approach the organizational positioning: An application for Turkish logistics companies]
18	Yüksek Lisans	Eleştirel yönetim teorisi: Ritzer'in McDonaldlaştırma kavramından hareketle modern örgütlere eleştirel yaklaşımların incelenmesi [Critical management theory: A research of critical approaches for organizations on the basis of ritzer's McDonaldization concept]
19	Yüksek Lisans	Hizmet işletmelerinde insan kaynağının önemi ve insan kaynakları yönetim fonksiyonlarının kullanımı üzerine özel hastanelerde bir araştırma [A research in pay hospital on the importance of human resource and in the use of human resources management functions in service enterprise]

20	Yüksek Lisans	İnsan kaynakları ve disiplin yönetmeliği uygulamalarının iş tatminine etkisi [The impact of human resource practices and discipline regulations on job satisfaction]
21	Yüksek Lisans	İnsan kaynakları yönetimine iş süreçleri yaklaşımı ve bir uygulama örneği [A business process approach to human resource management and an example application]
22	Yüksek Lisans	İş stresinin işgörenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerine etkileri ve bir araştırma [The effects of work stress on employee's organizational socialization levels and a research]
23	Yüksek Lisans	İşgören kişilik özelliklerinin iş tatmini ve tükenmişlik üzerine etkisi ve bankacılık sektöründe bir uygulama [Employee personality features, job satisfaction and burnout effects: A research in Kayseri banking sector]
24	Yüksek Lisans	İşgörenlerin duygusal, normatif ve devam bağlılığında örgütsel stres kaynaklarının rolü [The role of organizational stress sources in the normative, affective and continuance commitment of employees]
25	Yüksek Lisans	İşletmelerde eğitimin çift faktör teoremi kapsamında iş tatminine etkisi ve bir uygulama [The effects of education in firms on job satisfaction in terms of double factor theory and an application]
26	Yüksek Lisans	İşletmelerde kurumsallaşma uygulamalarına yönelik çalışan tutumlarının örgüte bağlılık ve iş tatmini ile ilişkisi ve bir araştırma [The impact of instutionalization on the employees' organizational commitment and job satisfaction behaviors and a research]
27	Yüksek Lisans	Kişilik özellikleri ile örgütsel bağlılık ve işgören performansı arasındaki ilişkiler ve Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde bir uygulama [Organizational commitment and employee performance of the relationship between personality and Kayseri Education and Research Hospital an application]
28	Yüksek Lisans	Kişilik sinizmi ve algılanan üst yönetim desteğinin örgütsel sinizm üzerindeki etkisini incelemeye yönelik bir araştırma [A research on the impact of personality cynicism and perceived top management support on organizational cynicism]
29	Yüksek Lisans	Kurum kültürü ve örgütsel sembolizm: bir uygulama [Corpoprte culture and organizational symbolism: an application]
30	Yüksek Lisans	Kurumsal skandalların kurumsal yönetim bağlamında incelenmesi [The study of corporate scandals in the context of corporate governance]
31	Yüksek Lisans	Kurumsal sosyal sorumluluk çalışmalarının kurum imajına etkisi üzerine bir araştırma [A study of corporate social responsibility effect on corporate image]
32	Yüksek Lisans	Liderlik tarzları ile örgütsel bağlılık ve örgütsel sessizlik arasındaki ilişki ve bir araştırma [The relationship of leadership styles between organizational commitment and organizational silence and a research]

33	Yüksek Lisans	Öğrencilerin üniversite örgüt kültürü algılamaları: Gazi Üniversitesi İİBF’de bir araştırma [The university organizational culture perceptions of students: A research at Gazi University FEAS]
34	Yüksek Lisans	Öğrenme kavramının organizasyonlara yansıtılması ve bir araştırma [Reflection of learning concept to the organizations and a research]
35	Yüksek Lisans	Örgüt kültürü ve politik davranış algılamaları: Farklılıklar ve ilişkileri belirlemeye yönelik bir araştırma [Organizational culture and perceptions of political behaviour: A study to determine the differences and relations]
36	Yüksek Lisans	Örgüt kültürü ve psikolojik iklimin politik davranış algılamaları üzerindeki etkileri: Kayseri’de bir araştırma [Effects of psychological climate and organizational culture on political behavior perceptions: Research in Kayseri]
37	Yüksek Lisans	Örgüt kültürü ve tükenmişlik ilişkisi üzerine bir araştırma: Bozok Üniversitesi örneği [A study on the relationship between organizational culture and burnout: Example of Bozok University]
38	Yüksek Lisans	Örgüt kültürünün kurumsal itibara etkisi ve Kayseri’deki özel hastanelerde bir uygulama [An investigation of organization culture upon the corporate reputation: A research in private hospitals in Kayseri]
39	Yüksek Lisans	Örgütlerde farklılıkların yönetiminin örgüt iklimi üzerine etkisi ve bir uygulama [Effect of climate on differences in organizations organizational management and an application]
40	Yüksek Lisans	Örgütlerde mesleki tükenmişlik ve Selçuk Üniversitesi örneği [Occupational burnout in organizations and study of Selçuk University]
41	Yüksek Lisans	Örgütlerde performans değerlendirmesi ve kamu iktisadi teşebbüslerinde bir uygulama [The assessment of performance in organizations and an application in the state economic enterprises]
42	Yüksek Lisans	Örgütsel adalet algısının örgütsel vatandaşlık davranışına etkisi ve bir araştırma [The effects perception of organizational justice on organizational citizenship behavior and inquiry]
43	Yüksek Lisans	Örgütsel etkinliği artırmada katılımcılığın rolü ve Niğde ağız ve diş sağlığı merkezinde bir araştırma [Increasing participation organizational effectiveness and the role of a research center in oral and dental health Niğde]
44	Yüksek Lisans	Örgütsel kademelerin kadın yöneticilerin kariyer gelişimine etkileri: Eskişehir bankacılık sektöründe bir araştırma [The effects of organizational levels to career development of women managers: research at banking sector in Eskişehir]
45	Yüksek Lisans	Postmodernizm bağlamında sanal organizasyon modelleri ve uygulamaları [Virtual organization models and its practices in the context of postmodernism]

46	Yüksek Lisans	Rekabet üstünlüğü sağlama açısından işletmelerin temel ve yardımcı faaliyetlerinde dış kaynak kullanımı: Özel hastanelerde bir araştırma [Main and auxiliary activities to provide competitive advantage of enterprises in outsourcing: A research on private hospitals]
47	Yüksek Lisans	Stratejik liderlik ve takım çalışmasındaki rolü -Erzurum ili 112 acil sağlık hizmetlerinde bir uygulama [Strategic leadership and its role in teamwork an application in 112 emergency health services in the province of Erzurum]
48	Yüksek Lisans	Şirketlerin inovasyon yapma eğilimlerinde üniversite-sanayi işbirliğinin rolü ve ODTÜ teknokent örneği [The role of the university-industry cooperation on the innovation attitude of the corporates and the METU Technopolis example]
49	Yüksek Lisans	Tükenmişliğin örgütsel bağlılığa etkisi: Bir devlet üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma [The effect of deprivation on organizational commitment: A study conducted on the students of a state university]
50	Yüksek Lisans	Yerel yönetimler reformu bağlamında merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki işbirliği sorununa yönelik nitel bir araştırma [A qualitative research on collaboration problem between central government agencies and local administrations within the context of local administration reform]
51	Yüksek Lisans	Yetenek yönetiminin çalışanların performansı üzerine etkileri ve Niğde sağlık sektöründe bir uygulama [The effect of talent management on performance of health staff and one practise in Niğde health sector]

Kaynak: Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanı, son erişim tarihi; 20 Aralık 2011.

4. Araştırma Bulguları

Yukarıda, Tablo-1’de görüldüğü gibi, söz konusu 51 tez başlığının, 6 tanesinde “örnek”, 14 tanesinde “uygulama”, 22 tanesinde “araştırma” nitelemesi yer almaktadır. Bunların dışında kalan dokuz tez başlığında ise; “etkisi, rolü, analizi, incelemesi, değerlendirmesi” gibi çeşitli nitelemeler yer almaktadır.

Burada önemli olan, incelenen tezlerde hangi nitelemenin kullanıldığından daha çok, “uygulama” nitelemesinin doğru yerde kullanılıp kullanılmadığı hususudur. Bu nedenle, bu çalışmada hatalı kullanıldığı öne sürülen “uygulama” nitelemesine sahip 14 tezin üzerinde yoğunlaşmıştır. Söz konusu 14 tezin yedi tanesi YÖK’ün veri tabanından tam metin halinde elde edilmiş, diğerleri ise yazarları tarafından gerekli izin verilmediği için erişime kısıtlanmış ve bu nedenle incelenememiştir. Bu doğrultuda, söz konusu tezler üzerinde yapılan içerik analizi sonucunda; incelenen yedi adet yüksek lisans tezinin hiçbirinde gerçek anlamda bir “uygulama” yani daha önce de belirtildiği gibi “bir bilginin veya kuramın belirli bir alanda (sektör/örgüt/birey) tatbik edilmesi” gibi bir içeriğin bulunmadığı, söz konusu tezlerin tamamında tez başlıklarında yer alan “ve bir uygulama” türünde nitelemelerin tezin içerdiği görgül araştırmayı doğru bir biçimde ifade etmediği sonucuna varılmıştır.

Daha ilginç bir bulgu şudur ki; söz konusu tezlerin tamamının “içindekiler” sayfalarında ve buna bağlı olarak içeriğinde, “uygulama” nitelemesi ile başlayan bölümlerin, “Araştırmanın Amacı”, “Araştırmanın Kapsamı”, “Araştırmanın Yöntemi”, vb. alt-başlıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Bir tezde ise, dış ve iç kapaklarda yer alan “uygulama” nitelemesinin, içindekiler sayfasında “araştırma” nitelemesine dönüşmüş olduğu görülmüştür.

Söz konusu tezlerin iki tanesinde tespit edilen bir diğer bulgu da şudur: Türkçe tez başlığında “uygulama” nitelemesi taşıyan bu tezlerin İngilizce tez başlığında “*research*” ifadesi kullanılmıştır. Bilindiği gibi İngilizce’de yer alan “*research*” teriminin Türkçe karşılığı “uygulama” değil “araştırma”dır. Kısıtlama nedeniyle tam metinlerine erişilemeyen diğer yedi tezin de iki tanesinde benzer şekilde; Türkçe tez başlığında “uygulama” nitelemesi kullanılmışken, İngilizce tez başlığında “*research*” ifadesi kullanılmıştır. Bu bulgu da göstermektedir ki; bu iki terim arasında net bir ayırım yapılamamakta ve yanlışlıkla birbirlerinin yerine kullanılmaktadırlar.

5. Sonuç

Bu tespitler, bazı yazarların dikkatsizliğine veya tez başlığında hatalı kelime tercihinin bağlanıp genelleştirme yapılmaması yönünde değerlendirilebilir. Ancak bu değerlendirme doğru olmayacaktır. Zira ülkemizde belirli bir bilim dalı alanında yaklaşık bir sene içerisinde farklı üniversitelerce onaylanan toplam 51 lisansüstü tezinin, yedi tanesinde bu hatalı kullanımın tespit edilmiş olmasının (tam metinlerine erişilemeyen diğer yedi tezin de aynı hataya sahip olduğu şüphesinin), istatistiksel olarak anlamlı olup olmayacağı tartışmaya açık olmakla beraber bu alanda bilimsel çalışma yapan akademisyenlerin dikkatinin çekilmesi açısından önemli bir bulgu olduğu düşünülmektedir.

Buradan çıkarılabilecek bir diğer sonuç da, özellikle lisansüstü tez çalışmalarında yer alan görgül araştırmaların hala “uygulama” nitelemesi ile yayımlanıyor olmasının, bu konuda yapılan önceki çalışmaların tekrar gündeme getirilip akademisyenlerce tartışılmasının gerekli olduğuna işaret etmesidir.

Son olarak, üniversitelerimizde, “Yönetim ve Organizasyon” alanında yürütülen yüksek lisans ve doktora programlarında yer alan “Bilimsel Araştırma Yöntemleri” veya “Metodoloji” derslerinde ve buna ek olarak üniversitelerin sosyal bilimler enstitülerince yayımlanan “Tez Yazım Kılavuzları” ve benzeri yardımcı kaynaklarda bu konu üzerinde önemle durulması gerektiği düşünülmektedir.

Kaynakça

- ALTUNIŞIK, R. ve diğeri, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**, Sakarya Yayıncılık, 5. Baskı, 2007.
- ÖZEN, Ş., “Türkiye’deki Örgütler/Yönetim Araştırmalarında Törenselleşme Sorunu”, **Yönetim Araştırmaları Dergisi**, Cilt-2, Sayı-2, 2002, ss.187-213.
- SARUHAN, Ş.C. ve ÖZDEMİRCİ, A., **Bilim, Felsefe ve Metodoloji**, Beta Yayınları, 2. Baskı, 2011.
- SEKARAN, U., **Research Methods for Business**, John Wiley & Sons, 2. Baskı, 1992.
- TÜRK DİL KURUMU, <http://www.tdk.gov.tr>, Son erişim tarihi: 20 Aralık 2011.
- ÜSDİKEN, B., “Adın Bir Önemi Var mı? Türkiye’de Yönetimle İlgili Görgül Çalışmalar için ‘Uygulama’ Nitelemesi”, **12. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Bildiriler Kitabı**, Uludağ Üniversitesi, 2004, ss.296-297.
- YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU, Ulusal Tez Merkezi, <http://tez2.yok.gov.tr>, Son erişim tarihi: 27 Eylül 2011.

